

Ergenlik ya da yaşamdaki "doğal kriz"

14-18 yaş arasının yaşadığı kriz sürecini hepimiz biliriz ama genellikle çocuklarımıza bu bilgi doğrultusunda muamele etmeyiz

01/07/2001 (168 defa okundu)

ŞÜKRÜ HATUN ([E-mektup](#) | [Arşivi](#))

Ülkemizdeki tıp profesyonelleri -Doğan Cücenoglu, Yankı Yazgan gibi birkaç örneği saymazsak kendi alanlarında üretilen bilgileri toplumla paylaşma konusunda ya "cimri" davranıyorlar ya da bunu bir "örtülü reklam" faaliyeti şeklinde yapıyorlar. Oysa, başta elektronik iletişim imkânlarına sahip olanlar olmak üzere geniş bir toplum kesimi yaşam için daha fazla bilgiye ihtiyaç duyuyor. Bu ihtiyacın "piyasasını" takip eden bazı yayıncılar ise ucuz Amerikan kitaplarını hızla Türkçe'ye çevirtip yayınlamaya başlıyorlar. Okulların kapandığı, 2 milyona yakın öğrencinin sınav sonrası gerilimlerle başetmeye çalıştığı bu günlerde gençler, ancak intihar gibi dramatik olaylar nedeniyle geçici bir süre gündeme gelebiliyor. Buna karşın, reklam filmleri ve müzik kliplerinin çoğu onları "baştan çıkarmaya" uğraşır ve ne yazık ki 12-18 yaş grubundaki insanlar en önemli tüketici hedef grubu olarak görülüyor. Buna karşın son yıllarda yayınlanan birçok araştırma ergenlik dönemi olarak nitelenen 12-18 yaş arasının biyolojik olarak tıpkı ilk 3 yaş gibi yaşamdaki "kritik" dönemlerden birisi olduğunu, bu nedenle de bu yaş grubuna dönük toplumsal programlara öncelik verilmesi gerektiğini gündeme getiriyor. Ülkemizde ergenleri ve sorunlarını inceleyen literatür oldukça yetersiz. Bu nedenle Atalay Yörükoğlu'nun ilk baskısı 1970'lerin sonunda yapıldı, sonraki yıllarda birçok defa basılan "Çocuk Ruh Sağlığı" kitabından sonra yakın zamanda Talat Parman imzası ile yayınlanan "Ergenlik ya da merhaba hüznün" isimli kitap, en azından yüreklere su serpiyor ve birçok aile daha kapsamlı yayınları bekliyor.

"Ergenlik hüznün demektir.."

Normal büyüyen her çocuk ergenlik dönemine girer. Ergenlik vücudun çocukluktan erişkinliğe doğru değiştiği dönemdir. Bu değişiklikler hormon adı verilen kimyasal bileşikler aracılığıyla meydana gelir. Ergenlik döneminde o kadar çok değişiklik olur ki gençler vücutları üzerindeki kontrollerini kaybettiklerini düşünebilirler.

Ergenlikte yalnızca biyolojik değişiklikler olmaz, beraberinde duygular da değişir. Ergenlik dönemini geçerken, gençler, kendileriyle ilgili çok önemli kararlar alırlar ve daha özerk hale gelirler. Talat Parman, Françoise Sagan'ın "Merhaba Hüznün" romanına atıfta bulunarak ergenliği "hüznün" olarak tanımlamaktadır: "Ergenlik hüznün demektir. Giden ve bir daha geri gelmeyecek olanın hüznüdür. Giden çocukluktur, cinsiyetsiz bedene sahip olma düşlemidir, anne babayla kurulmuş olan o yoğun bağıdır.... Ergenlik bir yas sürecidir ve mutlu ergen yoktur. Hüznün ergenliği boydan boya kat eder ve ona kimliğini verir". Bu sözlere yansıyan gerçeklik ergenliğin yalnızca bir boyutudur; öte yanda hem biyolojik hem de psikososyal bakımdan insanın yeniden organize olmasına bağlı bir "türbülans" yaşanmaktadır. Bu nedenle de krizi "yaratıcı an" olarak tanımlayan Umberto Eco gibi düşünürlere göre ergenlik yaşamdaki "doğal krizler"den birisidir: "İlkgençlik çağı, kişi için büyük bir dönüşümün olduğu dönem, binlerce sorunun arka arkaya sıralandığı bir yaş. Ama burada kriz, yetişkinliğe geçici belirleyen, vurgulayan bir şey: bir geçiş söz konusu..

İlkgençlik krizi, afet, deprem ya da çığ gibidir. Gayet doğal sebeplerden, gençler 14 ile 18 yaşları arasında ailelerine başkaldırırlar, hepimiz biliriz bunu" (Umberto Eco ile kriz üzerine, Cogito, sayı 27, 2001).

Gerçekten Umberto Eco'nun "doğal kriz" dediği süreci hepimiz biliriz ama çocuklarımıza bu bilgiyle davranmayız genellikle. Biz de onlarla beraber kendi "ergenliğimize" döneriz ve onlarla "didişir, dururuz". Oysa onların ihtiyacı yaşadıkları "kriz"in geçici olduğu bilgisine sahip, ama erişkin gibi davranan anne ve babalardır. Doğa bu dönemde anne ve babalara da tuzak kurar: Ergenlik sürecinde bir dönem bedensel gelişme, ruhsal gelişmenin önüne geçer ve hemen herkes çocuklarına bedenlerini referans alarak davranır. "Koca adam oldu, hâlâ çocuk gibi" sözleri hep düşülen bu tuzağın sonucu söylenmektedir. Hiç kuşku yok ki ergenlik dönemindeki "kriz"in temelinde daha sonraki yaşamı yönlendirecek biyolojik farklılaşma yatar. Anne karnında başlayan cinsel farklılaşma tam olarak ergenlik döneminde tamamlanır ve çocuklar bu dönemde karşı cinsin "haz" nesnesi olduğu cinsel aşkı keşfederler. İnsan aslında kadın ve erkek olarak ergenlik döneminde ikiye ayrılır. Tek başına bu keşif bile ergenin kendi bedeni/ruhsal aygıtı üzerinde büyük bir basınç oluşturur ve bu basınç nedeniyledir ki

çoğu zaman tepkisellik veya "içe kapanma" gibi simetrik davranışlara yönelir. Gerçekten de yaşamlarındaki en büyük yenilik olduğu için ergenlik döneminde en önemli konu cinselliktir.

Seks ve büyüme

Ergenlikle birlikte bakmak, dokunmak veya bir şeyler düşünmek kalp hızını artırır, deride sıcaklık ve ürperti hissedilir. "Ne zaman birisiyle flört edeceğim?", "Ne zaman birisini öpeceğim?", "Cinsel ilişkiye ne zaman hazır olacağım?", "İlişkilerimde seks olacak mı?" soruları en önemli sorular hale gelir. Cinsel olarak aktif hale gelmeye karar vermek karmaşık bir konu olarak kabul edilmektedir. Bir taraftan seksin tehlikeleri konusunda birçok uyarı vardır, diğer taraftan filmler, TV, gazeteler ve hatta afişler seksin iyi olduğunu söyler. Gerçekte ise seks hayatın bir parçasıdır ve diğer parçaları gibi iyi de olabilir, kötü de. Bu tamamen insanlara ve seçimlerine bağlıdır. Ergenlik devam ederken birçok kaynaktan seks konusunda mesajlar gelir ve gençler kendilerini basınç altında hisseder. Onlara "herkes onu yapıyor" gibi veya seks yapanlar "cool" gibi görünebilir. Uzmanlar, cinsel ilişkiye girme veya girmeme konusunda karar verirken en önemli konunun artık onu hep yapacağınız kararı olduğunu belirtiyorlar. Bu nedenle karar verirken zaman ayrılması ve ailelerle onların inanışları/değerleri konusunda konuşulması gerektiği vurgulanıyor.

Ergenlik, farkında olduğumuz en hızlı değişim dönemidir. Böyle olduğu için bazı psikanalistler tarafından "kabuk değiştiren yengeçlere" benzetilir. Yengeçler gibi onların da "kabuk değiştirme zamanında zayıf ve savunmasız olduklarına ve bu dönemde yaralanırlarsa, bu yaranın izini tüm yaşamları boyunca taşıyacaklarına" inanılır (Talat Parman). Öyleyse hem anne ve baba hem de toplum olarak ergenlerin yaşadıkları

"doğal kriz"i kalıcı zedelenmeler olmadan yaşamalarını sağlamak en önemli görevimizdir.

* Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi